

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto - \$6.00
Za pol leta - \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sunday
and legal Holidays
75,000 Readers

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 197. — ŠTEV. 197.

NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 22, 1923. — SREDA, 22. AVGUSTA, 1923.

VOLUME XXXI — LETNIK XXXI.

POGLED NA HONG KONG.

Slika nam kaže del kitajskega pristanišča Hong Kong, kjer je povzročil zadnji vihar neizmerno škodo. Nad petsto ljudi je bilo ubitih, na tisoče poškodovanih, na stotine jih je pa brez strehe. Izvanredno močno je divjal vihar tudi ob korejski obali.

PREMOGARJI SO PRIPRAVLJENI NA BOJ

Svečano zatrjujejo, da so premogovni baroni enostavno ignorirali njihove najmanjše zahteve. — Delodajalci zavračajo seveda vso krivdo na unijo. — Predsednik Coolidge izjavlja, da bo dovolj premoga na razpolago. Predsednik Lewis pravi, da se bo boril do konca.

V ponedeljek so se v Atlantic City obnovila pogajanja med zastopniki unij in premogarskih baronov.

Poglaviten namen teh pogajanj je bil prepričati generalni štrajk v industriji trdega premoga, ki preti izbruhniti dne 1. septembra.

Ker so bila pa pogajanja nenadoma prekinjena, je štrajk skoraj neizogiben. Zastopniki delodajalcev in zastopniki delavcev so se razšli.

Zastopniki delavcev so izjavili, da so tega krivi premogarski baroni, ker niso hoteli ugoditi nobeni zahtevi, ki se je tikala višjih plač.

Delodajalci pa očitajo majnarskim zastopnikom, da so oni vsega krivi, ker niso hoteli poveriti zadeve razsodišču.

Obe stranki sta pa prepričani, da zamore edinole odločen nastop vlade prepričati štrajk.

Predsednik United Mine Workers, John L. Lewis, se ni posluževal lepih in upolnih besed, ko je izjavil naslednje: —

„Čas za izgubljanje praznih besed je minil. Majnarji bodo stopili dne 1. septembra v industrijski boj. Z delodajalci je mogoče edinole takrat govoriti, ko so poraženi. Če niso bili poraženi, so bili gluhi za vsa prigovarjanja in dobre nasvete.“

„Od zvezne premogovne komisije ne zahtevamo ničesar. Mi ne pričakujemo pomoči niti od vladnega posredovanja niti od kake druge strani. Ponujajo nam razsodišče. Majnarji so se že večkrat zadovoljili z razsodiščem. Pri nobeni priliki pa niso dosegli niti pičice onega, kar so zahtevali. K sreči so pa v sedanjem času majnarji tako močni, da lahko zmagajo brez vsakega razsodišča.“

Zastopniki obeh strank so zaenkrat še ostali v Atlantic City.

Iz zapisnika zadnje seje je razvidno, da je Lewis zahteval, naj delodajalci brezpogojno sprejmejo vse točke ki se tičejo povišanja plač. Vsi zastopniki delodajalcev so bili soglasno proti temu.

Zatem so zastopniki majnarjev predlagali, naj se posvetovanje odgodi za nedoločen čas. Tudi ta njihova zahteva je bila odločno zavrnjena.

Vladni zastopniki so bili navzoči tekom vseh pogajanj, pa se niso hoteli čisto nič vmešavati.

Predsednik zvezne premogovne komisije, Hammond, je že poslal natančno poročilo o poteku in prekinjenju pogajanj v Washington.

Poročilo je sestavil tajnik skupne konference, Gorman.

Izvanredno značilna je bila naslednja Lewisova izjava: —

„Danes mi je povedal gospod Warriner, zastopnik delodajalcev, da delodajalci ne bodo zvišali in da ne morejo zvišati plač dne 1. septembra. Vsled tega bi bilo naravnost neizmerno nadaljevati s pogajanj. Mi smo trdno uverjeni, da imajo delodajalci toliko dobička, da bi povsem lahko zvišali plače, ne da bi jim bilo pri tem potrebno zvišati cene za premog. Vsled tega bo 1. sept. letošnjega leta avtomatično prenehala produkcija trdega premoga.“

Warriner, zastopnik delodajalcev, je izjavil: „Gospod Lewis je rekel, da bi bila nadaljna pogajanja brezpomembna. Če so delodajalci pametni, ne morejo drugega izjaviti kot je izjavil Lewis.“

Delodajalci so prepričali, da imajo majnarji, zaposleni pri trdem premogu dosti veliko plačo, že vsaj zaenkrat. Po njihovem mnenju naj bi se šele meseca marea razpravljalo o povišanju plač.

Warriner je zaključil svojo izjavo z besedami.

„Mi smo šli do skrajnosti neustranjarstva in prizadevanja, da bi spor rešili mirnim potom. Zastopnikom premogarjev se je pa zdelo potrebno razbiti važna pogajanja. Mi si operemo roke. Vse posledice tega usodnega koraka bodo občutili majnarji na svoj lastni koži.“

Washington, D. C., 21. avgusta. — Nocoj je izjavil predsednik Coolidge, da prekinjenje pogajanj ne bo imelo slabih posledic za prebivalstvo Združenih držav. Vlada bo skrbela, da bo imel vsakdo premoga za potrebo.

GABRIELE D'ANNUNZIO JE NEVARNO ZBOLEL.

Milan, Italija, 21. avgusta. — D'Annunzio je vsled velikih napov nevarno zbolel. Zdravniki so mu priporočili popolno počitek.

AMERIKANCI BODO POSODILI POLJAKOM STO MILIJONOV DOLARJEV.

Kondanj, Dansko, 21. avgusta. Poljaka se je najprej pogajala s Francozi glede posojila v skupni

vrednosti 400.000.000 frankov. Pogajanja so se pa nenadoma razdrila. Sedaj se je posebni poljski finančni komisiji posrečilo najeti v Združenih državah sto milijonov dolarjev posojila.

GAZOLIN SE JE POCENIL.

Los Angeles, Cal., 21. avgusta. Danes so prodajali v tukajšnje mestu gazolin po deset centov galona. Koliko časa bo to trajalo, se seveda ne ve.

NASILNA DEJANJA NEMŠKIH RADIKALCEV

Komunisti so zasedli tovarno, izgnali ravnatelja ter oplenili njegovo stanovanje. — Ves premog in koks v Ruhru zaplenjen. Zapuščeni rovi.

Berlin, Nemčija, 21. avgusta. — V mestu Huelkingen, ki se nahaja v renški provinci je dospelo divjanje komunistov do svojega vrška. Oboroženi komunisti so zasedli tovarno cevi, odstavili vodstvo ter sami začeli obratovati.

Pred stanovanjem ravnatelja so postavili vislice ter popolnoma oplenili ravnateljevo stanovanje.

Deželna bramba jih je hotela pregnati, pa se ji ni posrečilo. Pri tej priliki sta bila mrtva dva vojaka in več komunistov.

Iz Essena poročajo, da so rovi, ki so jih pred kratkim zasedli Francozi, popolnoma upuščeni. Ker ni nihče zaposlen pri sesalnih, preti nevarnost, da jih bo zalila voda.

Duesseldorf, Nemčija, 21. avg. Francozi vrhovni poveljnik v zasedenem ozemlju, general Degoutte, je izdal novo povelje, v katerem je proglasil, da so v imenu francoske vlade zaplenjene vse zaloge premoga in koks.

Vsak, ki tega povelja ne bo upošteval, bo strogo kaznovan.

Francozi so zasedli tri nadaljne rove v Gelsenkirchener okraju. V tukajšnjem mestu je zaplenila vojaška oblast petnajst milijonov mark.

Francozi krogi zatrjujejo, da se bo vsled neprestanih preprirov med nemškimi delavci in nemškimi delodajalci pridružilo veliko število delavcev Francozom.

V zadnjem času je stopilo v francosko službo 27 železničarjev.

VELIKODUŠEN DAR AMERIŠKIH LUTERANOV.

Eisenah, Nemčija, 21. avgusta. Ameriški luteranci so poslali iz leta 1918 v Evropo dva milijona dolarjev podpore in 2400 ton oblek. o je povedal na svetovnem kongresu luterancev dr. J. A. Morehead.

Z denarjem in obleko je bilo pomagano revežem v dvajsetih evropskih državah.

ŠPANSKA POSADKA OGROŽENA V MAROKU

Obkoljena posadka v Tifaritu je prosila za takojšnjo pomoč. — Španska vlada je poslala proti maroški obali večje število križark.

Madrid, Španija, 22. avgusta. Španska vlada bo vprizorila veliko vojaško akcijo, da oprostí špansko posadko, ki je zajeta v Tifaritu.

Garnizija je poslala poročilo, da so vojaki pripravljeni umreti kot pa da bi se vdali Maročanom.

Iz Španske odhajajo v Maroko velika ojačenja.

Vladni uradniki še vedno svečano zatrjujejo, da Španci v Maroku niso ogroženi.

Proti maroški obali je odplulo večeraj precej španskih križark, ki imajo na sebi ojačenja.

Španske baterije pri Basaforu in Benties so razkropile maroške ustaše.

Marokanci so izstrelili neki španski zrakoplov, v katerem sta se nahajala dva častnika in pilot. Vsi trije so bili na mestu mrtvi.

SMETNA KOSA.

V Clevelandu je umrl Janko Pleško, dolgoletni uslužbenec tvrde Frank Sakser.

Iz Clevelanda poročajo, da je umrl v tamošnji bolnišnici po dolgi in mučni bolezni Janko Pleško, star 65 let, doma iz Smolče vasi pri Šč. Jerneju na Dolenjskem.

V Ameriki je bival vsega skupaj kakih petindvajset let. Dolgo časa je bil uslužben pri tvrdu Frank Sakser. Kot zastopnika „Glas Naroda“ se ga spominja velika večina starejših ameriških rojakov.

Bil je značajan mož in dober tovariš.

Naj v miru počiva!

NA „AQUATANIJI“ JE DOBRO ZALOŽENA BARA.

Ko je večeraj odplul iz New Yorka parnik „Aquitania“, je bil prostor, v katerem se nahaja bara, nastežaj odprt, toda obiskovalcev je bilo primeroma malo.

Škoda, da je bila najmočnejša stvar, ki so jo prodajali, nič odstopna čokolada.

EVROPA SE BOJI AMERIŠKE SUŠE

Na mednarodnem kongresu proti alkoholu se je večina delegatov odločno izrazila proti Volsteadovi postavi. — Protest ameriških delegatov.

Kodanj, Dansko, 21. avgusta. Tukaj se vrši mednarodni kongres proti alkoholu. Večeraj je nastopil kot glavni govornik profesor Warning iz Kodanja ter odločno obsodil Volsteadovo postavu, ki je v veljavi Združenih držav.

Rekel je, da bi se moralo vsakomur dovoliti izdelovati doma pivo in vino. Pristavil je, da ne bo glasoval za prohibicijo na Danskem, razen če se izreče zanj sedemdeset odstotkov danskega prebivalstva.

Jako značilne so naslednje njegove besede:

— Volsteadova postava, ki je bila sprejeta v Ameriki, povzroča silne ovire evropskemu boju proti alkoholu.

Proti njemu so odločno protestirali ameriški delegati Dinwiddie, Wheeler in Bennett.

Delegati na kongresu niso izključno prohibicionisti, pač pa moške, ki se zavzemajo za zmerno pitje.

Govoril je tudi Volstead in sicer o dobrodejnih vplivih ameriške prohibicije. Rekel je, da se je število zločinov v Ameriki znatno zmanjšalo in da so ljudje v boljšem gospodarskem položaju.

JUŽNA TIROLSKA NAJ POSTANE ITALIJANSKA.

Berlin, Nemčija, 21. avgusta. — Italijani si na vse mogoče načine prizadevajo, da bi čimprej pridobili južno Tirolsko. Uporaba nemškega imena „Südtirol“ je strogo prepovedana. Med tirolskimi Nemci je zavladalo veliko razburjenje. Pri vladi so vložili že več protestov, pa vsi skupaj niso nič zalegli.

SUBMARIN SE JE POTOPIL.

Tokio, Japonska, 21. avgusta. — Danes zjutraj se je potopil pri Kawasaki pomolu podmorski čoln, na katerem se je nahajalo 130 pristaniških delavcev, ki so pravljali submarin za prvo poskusno vožnjo. Vseh 130 mož je utonilo.

POINCARE JE ODGOVORIL BALDWINU

Če bo francoski ministrski predsednik nekoliko popustil, bo najbrže sklicana zavezniška konferenca. — Predsednik nemške državne banke je odstopil vsled močnega pritiska socialistov. — Za en dolar je mogoče dobiti nad pet milijonov mark.

Lodon, Anglija, 21. avgusta. — Ministrski predsednik Poincare je odgovoril na zadnjo angleško noto. Prepisi bodo takoj izročeni angleškemu ministrskemu predsedniku Baldwinu in drugim ministrom, ki se sedaj nahajajo na počitnicah.

Kakšen je ta odgovor, se zaenkrat še ne ve, upati pa je, da so Francozi že vsaj nekoliko popustili ter zavzeli malo bolj spravljivo stališče. Če se je to v resnici zgodilo, bo v najkrajšem času sklicana zavezniška konferenca, katere namen bo urediti zapletene razmere v Porurju in Porenju.

Lodon, Anglija, 21. avgusta. — List „Central News“ je dobil iz Berlina poročilo, da je odstopil Rudolf Havenstein, predsednik nemške državne banke.

Nemški socialisti so že več tednov soglasno zahtevali, naj odstopi Havenstein kot predsednik državne banke. Očitno so mu, da ni storil prav ničesar, da bi preprečil katastrofalno padanje nemške marke.

Socijalistično glasilo „Vorwaerts“ je dne 17. julija na prvi strani poudarjalo, da bodo stavili socialisti v rajstagu neprijetne interpelacije če Havenstein takoj ne odstopi.

Berlin, Nemčija, 21. avgusta. — Danes se je dobilo v Berlinu za en dolar štiri milijone in stotisoče mark. Proti večeru se je pa zvišala cena za en milijon ter je bil dolar vreden 5.300.000 mark.

Berlin, Nemčija, 21. avgusta. — Delavci v vladni tiskarni nameravajo zastavkati, kar bo še bolj poslabšalo že itak obupen položaj.

Tiskarji zahtevajo, naj uprava takoj sprejme nazaj odpuščenega tiskarja Grossmanna, ki je bil odpuščen brez vsakega vzroka in povoda. Če se to ne bo zgodilo v teku štirindvajsetih ur, je stavka neizogibna.

Berlin, Nemčija, 21. avgusta. — Komunistično glasilo „Rote Fahne“ naznanja, da je moskovska obrtna internacionala poslala v Nemčijo milijon zlatih mark namenjenih nemškim obrtnim svetom, katere je bil notranji minister Severing pred kratkim razpustil.

Ne oziraje se na razpust, se bo vršil dne 9. septembra v Berlinu kongres obrtnih svetov.

Tekom tega tedna bodo vsak dan natiskali za 60 milijonov mark bankovcev. Začetkom prihodnjega tedna bodo začeli tiskati nove bankovce po milijon mark.

STRELA JE UBIILA DVE OSEBI

Indianapolis, Ind., 21. avgusta. Zadnja nevihta, ki je divjala v okolici tukajšnjega mesta, je povzročila silno škodo. Strela je ubila dva farmerja, ki sta se vračala s polja.

stracijo. Hodili so po raznih zastavcih in jedli, ne da bi plačali. Ko so pozneje priredili veliko parado, so metali prebivalci nanje kamenje.

STINNES BO V KRATKEM ODOTOVAL V LONDON.

London, Anglija, 21. avgusta. Konec prihodnjega tedna pride ta sem Stinnes in dr. Viljem Cuno, bivši nemški kancelar. Kaj je namen njune misije, se zaenkrat še ni dalo dognati.

PREBIVALCI SO METALI KAMENJE NA MAJNARJE.

Cibao, Španija, 21. avgusta. — Štrajkujoči majnarji so danes vprizorili po mestu veliko demon-

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

se potom naše banke izvršujejo zanesljivo, hitro in po nizkih cenah:

Včeraj se bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:

Raspisila na zadnje pošte in isplačuje „Kr. poštni čekovni urad“ in „Jadranska banka“ v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Kranju, Celju, Mariboru, Dubrovniku, Splitu, Sarajevu ali drugod, kjer je pač za hitro isplačilo najugodnejše.

1000 Din.	\$11.70	K 4,000
2000 Din.	\$23.20	K 8,000
5000 Din.	\$57.50	K 20,000

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebel po 15 centov za poštnino in druge stroške.

Italija, in zasedene ozemlje:

Raspisila na zadnje pošte in isplačuje „Jadranska banka“ v Trstu. Opatiji in Zadru.

200 lir	\$ 9.80
300 lir	\$14.40
500 lir	\$23.50
1000 lir	\$46.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir računamo posebel po 15 centov za poštnino in druge stroške.

Na polizlato, ki presega sto dolarjev ali po dvatisoč lir dovoljuje se poseben popust.

Vrednost dinarjem in liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; in tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Našnamo po ceni onega dne, ko nam dosepe poselni denar v roke.

Globo isplačili v ameriških dolarjih glejte poseben oglas v tem listu.

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
81 Cortlandt Street New York, N. Y.
Glavno zastopništvo Jadranske Banke.

(Advertisement)

